

Prvi deo: pregled

Ključni tekst: Jovan 3,14.15

Temelj proučavanja: Jovan 14,6; Juda 3,4; 1. Mojsijeva 2,10; 1. Jovanova 1,7; Jovan 3,14.15; Jevrejima 11,6; Dela 4,12; Matej 10,18-20; Otkrivenje 1,9.

Uvod: Rane i srednjovekovne verne hrišćane karakterisala je ne samo njihova lična vernost Bogu i Njegovoj Reči, već i javno stanovište koji su zauzeli u objavljivanju načela Božjeg carstva i spasenja. Ove nedelje nastavljamo da pratimo istrajavanje Crkve na strani Boga u Velikoj borbi, tokom perioda srednjeg veka i tokom Reformacije. Tokom ovog vremena, rani reformatori i crkvene vođe crpeli su nadahnuće iz primera Hrista i apostola, kao i od mučenika poput Polikarpa.

Međutim, ovo doba reformi ne obuhvata običan period progona, nego predstavlja proročki period od 1260 godina, koji se proteže od 538. do 1798. godine. Kao i u slučaju drugih proročkih perioda progona, ovo doba takođe ukazuje na činjenicu da je vreme progona ograničeno i da, u konačnom smislu, Bog upravlja svim događajima.

Tokom ove epohe, brojni hrišćani, kao što su Valdenžani, Viklif i Hus, ne samo da su trpeli progon od strane Božjih neprijatelja, već su krenuli u ofanzivu protiv sila duhovne tame. Oružje njihove ofanzive nije proizašlo iz njihove sopstvene snage, vizije ili mudrosti, niti su ovi branioci vere krenuli u napad na sile zla lukavo osmišljenom vojnom strategijom. Umesto toga, misija pravih hrišćana i tajna njihove moći sastojala se u njihovom otkrivanju Božje Reči, ljubavi prema njoj i njenom objavljivanju, bez obzira na cenu.

Rad reformatora postigao je dva rezultata za čovečanstvo i za Boga. Prvi rezultat bilo je saznanje da ljubav Božja, kako je otkrivena u Njegovoj Reči, preobražava život Njegovog naroda i daje im nadu u dolazak carstva Božjeg. Njihov drugi rezultat bilo je objavljivanje svetlu biblijske istine kao opravdanja Božjeg identiteta i karaktera, koje su sile zla ocrnjivale u velikom kosmičkom ratu. Tada, kao i sada, duhovna tama se povlači pred objavljivanjem Reči Božje, koja obasjava svet nadom i ljubavlju.

Teme pouke – Ovonedeljna pouka naglašava tri glavne teme:

1. Progon koji je srednjovekovna crkva vodila protiv hrišćana koji veruju u Bibliju desio se tokom vremenski ograničenog proročkog perioda koji je Bog nadzirao, kao što je Sveto pismo i predvidelo.
2. Valdenžani, Viklif i Hus ilustruju šta znači stati na stranu Boga, svedočeci i objavljujući Reč Božju u najmračnijim vremenima kosmičkog sukoba.
3. Božja Reč je naš najveći izvor nade i moći, koja nam omogućava da živimo i stojimo na Božjoj strani.

Drugi deo: tumačenje

Koren progona

Crkveni historičari obično klasifikuju uzroke ranog hrišćanskog progona prema sledećim kategorijama:

- Ekonomski (npr. vernikovo ispovedanje vere uticalo je i često ograničavalo njegovu ili njenu novčanu razmenu sa mesnim i regionalnim preduzećima; videti Dela 19,23-27);
- Društveni (npr. hrišćani su odbili da učestvuju u nemoralnim aktivnostima);
- Politički (npr. hrišćani su proglašeni za žrtvene jarce za rešavanje političkih problema);
- Verski (npr. hrišćanska verovanja, prakse i rast su doživljavani kao pretnja za opstanak vladajuće religije).

Osnovni uzrok svih ovih progona bio je sotona. Koji je bio njegov motiv za napad na hrišćane u ratu protiv Hrista? Nije li sotona, na kraju krajeva, taj koji je prvobitno optužio Boga za kontrolu, ugnjetavanje i ograničavanje slobode? Zašto bi sotona sada postao krajnji uzročnik progona i ugnjetavanja?

Možemo pretpostaviti dva moguća razloga. Prvo, Lucifer je izgradio čitavu svoju pobunu i svoj predlog novog svetskog poretka na lažima, velikim spekulacijama i neosnovanim i pogubnim optužbama protiv Boga, Božjeg karaktera, Njegovog statusa i Njegovog suvereniteta (Jovan 8,44). Kao lažov, sotona je iskrivio stvarnost ne samo u očima drugih; i na njega samoga su uticale laži koje je objavljivao, već samim činom laganja. Prevara deformiše samu osnovu ličnosti. Koliko brzo laž postaje vladajuća sila u čoveku, pokušavajući da se afirmiše kao istina protivno diktatu razuma i savesti!

Iako laž postoji samo u ljudskom umu, ona vlada nečijim postupcima i ponašanjem. Dakle, laž izaziva katastrofalna izobličenja nečije percepcije spoljašnje stvarnosti. Ovo izobličenje stvarnosti se dešava zato što laž prirodno ne može opstati; ne odgovara stvarnosti i stoga želi da stvarnost uskladi sa svojim postulatima. U suprotnom, suočavanje s istinom jednostavno bi odbacilo laž. Stoga laž treba stalno da se prisiljava na postojanje.

Svaki pokušaj ispitivanja istine predstavlja pretnju za opstanak laži, pa će onaj ko prihvati laž suzbiti svaki pokušaj traganja za istinom. Iz tog razloga sama zla priroda Lucifera, iskrivljena njegovim sopstvenim lažima, sada je nastojala da suzbije svaki pokušaj Božjeg naroda da primi, otkrije, živi i objavi istinu.

Drugo, nema slobode bez Boga. Sam Bog je slobodan. On nas je stvorio po svom obličiju, slobodne, a samim tim i moralne i pune ljubavi. Bog nas nije samo stvorio slobodnima; kao naš Održavatelj, On je merilo i održavatelj naše slobode. Ne možemo imati pravu slobodu bez ili protiv Boga. Svaki poduhvat da se uspostavi potpuna autonomija odvojeno od Boga, kao što je Lucifer želeo, značilo bi lišavanje Boga njegovog statusa kao Tvorca i Održavatelja. Dalje, takav poduhvat bi bio svrgavanje Njega s prestola. Dakle, da bi postigao apsolutnu autonomiju, Lucifer je pokrenuo svoju pobunu protiv Boga. Međutim, Lucifer je ubrzo shvatio da će, da bi sačuvao svoju autonomiju, stalno morati da potiskuje samo postojanje Boga, koji je po definiciji Stvoritelj i Održavatelj. I ne samo to, Lucifer će morati i da potisne svaku želju, u sebi i drugima, da se vrati Bogu i principima Njegovog carstva. Iz tog razloga, Lucifer će morati da istrebi svaki pomen o postojanju Boga. Stoga, pošto Božji narod svedoči o Božjem postojanju i obožava Ga kao svog Stvoritelja, sotona nije mogao

dozvoliti dalje postojanje Božjeg naroda jer bi to značilo priznavanje kolapsa njegovih teorija, odnosno dokaz da nema slobode izvan Boga i Njegovog poretka.

Valdenžani, franjevci i Sveto pismo

Na početku drugog milenijuma naše ere, Rimokatolička crkva je postala strašni, centralizovani i hijerarhijski gigant Evrope. To je takođe bila duboko korumpirana institucija. Članovi Crkve nisu mogli da prevede ovaj razvoj događaja. Osećali su potrebu da identifikuju uzroke crkvene korupcije i da predlože rešenja. Ovaj proces je rezultirao brojnim monaškim redovima, uključujući i prosjačke.

Početak 13. veka, Franjo Asiški (1181-1226), prilično svetovni sin bogate porodice, doživeo je mistično iskustvo preobraćenja posle kojeg se odrekao imovine koju je imao i izjavio da namerava da podražava Hristovo siromaštvo koliko je moguće. Franjo je osnovao red franjevac koji je promovisao siromaštvo kao vrlinu. Franjevci su bili poznati po uličnom propovedanju. Godine 1209. Franjo je tražio formalno priznanje svog reda od pape Inocentija III, koji je bio na vlasti od 1198. do 1216. Nakon početnog oklevanja, papa je udovoljio Franjinom zahtevu 1210. Franjo je takođe osnovao ženski red, red sv. Klare, kao i Treći red, sastavljen od laika.

Samo nekoliko decenija ranije, krajem 12. veka, Petar Valdo (um. 1205), uspešan poslovni čovek iz jugoistočne Francuske, takođe je doživeo preobraćenje, odrekao se svog bogatstva i propovedao dobrovoljno siromaštvo. Takođe je osnovao red za siromašne i apelovao na papstvo za odobrenje. Iako je papa Aleksandar III, koji je predsedavao od 1159. do 1181., u početku prihvatio Valdov zavet siromaštva, njegov naslednik, papa Lucije III, koji je predsedavao papskom stolicom od 1181. do 1185. godine, osudio je Valda i njegov pokret, valdenžane, kao jeretike i zabranio im da propovedaju. Što je još gore, u narednih nekoliko stotina godina, Rimokatolička crkva je pokrenula užasne progone protiv valdenžana koji su zamalo doveli do njihovog nestanka.

Dakle, razmotrimo sličnosti koje su pred nama između ova dva pokreta za probuđenje i verska reda, koji su se pojavili otprilike u isto vreme u istoriji. Osnivači oba pokreta, Franjo Asiški i Petar Valdo, imali su prilično slična iskustva preobraćenja. U početku, oba čoveka su osnovala svoje redove na sličnim duhovnim pravilima: siromaštvu i uličnom propovedanju. Obojica su imali slične želje da reformišu Crkvu i obojica su se obratili papstvu za odobrenje njihovih naredbi. Međutim, ova dva reda imala su radikalno različite odnose sa papstvom, pa su, shodno tome, imali različite sudbine i završetak. Zahtev franjevac za papsko odobrenje u početku je naišao na oklevanje, ali je kasnije odobren. Nasuprot tome, Valdov zavet siromaštva, koji je prvobitno odobrilo papstvo, kasnije je ukinut. Franjevci su izrasli u jedan od najuticajnijih rimokatoličkih redova. (Danas se njegov uticaj najviše ogleda u činjenici da je sadašnji papa, iako jezuita, odao počast Franji Asiškom usvajanjem njegovog imena.)

S druge strane, Valdenžani su pretrpeli jedan od najokrutnijih progona u istoriji, progon usmeren na njihovo istrebljenje.

Ovde je najrelevantnije pitanje zašto. U čemu je bila razlika između ova dva pokreta ili naređenja? Odgovor je u konačnoj prirodi njihove odanosti. Franjevci, koji su vrlo verovatno naučili iz Valdovog iskustva, dobili su papsko odobrenje dajući konačnu vernost papi. To jest, franjevci su priznali papstvo kao krajnji duhovni i vremenski autoritet na zemlji i zakleli se da će bezuslovno podržavati njegov autoritet u pitanjima doktrine i prakse.

Valdenžani su, s druge strane, verovali da konačni autoritet za naš život i učenja izvire iz Božjeg Svetog pisma. Iz tog razloga su Sveto pismo stavili u središte svog proučavanja, propovedanja i življenja. Shodno tome, Valdenžani su ubrzo otkrili i odbacili sve veći broj laži i kompromisa Rimokatoličke crkve, kao što su:

- poštovanje svetaca,
- većina od sedam katoličkih sakramenata,
- pojam transsupstancijacije,
- ispovedanje grehova „na uvo“ sveštenicima,
- praksa krštenja novorođenčadi,
- prodaja indulgencija,
- doktrina o Čistilištu,
- molitve za umrle.

Umesto toga, Valdenžani su proglasili da je Bog jedini Stvoritelj i Spasitelj. Takođe su proglasili da je Hristos jedini Posrednik, davalac blagodati i jedini koji prašta grehe. Oni su učili da bogoslužjenje nije ograničeno na fizički prostor rimokatoličkih crkava, već da se može služiti Bogu na bilo kom mestu.

Valdenžani za života nisu primili nagradu za svoju vernost, ali njihove ideje i njihova hrabrost da se zalažu za Božju Reč protiv kompromisa i đavoljih laži ubrzo su inspirisale jutarnje zvezde Reformacije, Džona Viklifa i Džona Husa, kao i ostatak pokreta Reformacije, od 16. veka nadalje. Nepoštovani od čovečanstva, ovi reformatori će biti počašćeni od samog Hrista prilikom Njegovog slavnog povratka. Kao deo svog trajnog nasleđa vere, Valdenžani su nam zaveštali svoje implicitno poverenje u autoritet Svetog pisma. Oni su razumeli da uspeh hrišćanstva nije u urođenoj genijalnosti ili lukavstvu njegovih članova, već u njihovom svedočenju drugima onoga što je Hrist učinio i u ukazivanju na Božju Reč kao izvor božanskog otkrivenja i spasenja. Iz tog razloga, reformatori su jednostavno sledili opomenu apostola Pavla: „Propovedaj reč; nastoj u dobro vreme i u nevreme“ (2. Timotiju 4,2). Za sobom su širili Biblije ili delove Svete knjige i ostavljali rezultate uz pomoć Svetog Duha.

Valdenžane je u ovom delu motivisao osnovni i veliki princip *Sola Scriptura*, to jest, da je Sveto pismo, samo po sebi, Reč Božja, da Biblija ima moć da prenese Božju poruku svim ljudima, da je sama po sebi dovoljna i da ima smisla za sve svoje čitaoce. Upravo je ovo etičko stanovište kasnije dalo podsticaj identitetu, misiji, jedinstvu i životu adventnog pokreta u 19. veku.

Treći deo: primena na život

1. Valdenžani su širili Reč Božju u vreme progona. Možda ste, kao i oni, u okruženju koje vas progona. Ili možda trenutno uživite u okolnostima verske tolerancije i mira. U svakom slučaju, šta možete učiniti da širite Reč Božju u svojim okolnostima na smislen način za ljude oko vas?

2. Razvijte plan u tri tačke koji će vam pomoći da budete na strani Boga u vremenima progona. Podelite svoj plan sa porodicom ili grupom u subotnoj školi.